

УДК 81'367.625

ВІКТОРІЯ ЛОПАТА
(Полтава)

ФОРМАЛЬНО-ГРАМАТИЧНІ ТИПИ ДВОСКЛАДНИХ РЕЧЕНЬ ІЗ БЕСТІАЛЬНИМИ ДІЄСЛОВАМИ НЕПОВНОЇ ОСОБОВОЇ ПАРАДИГМИ ЗІ ЗНАЧЕННЯМ ВИДАВАННЯ ЗВУКІВ

Ключові слова: дієслова неповної особової парадигми, відзвуконаслідувальні дієслова, формально-граматичні типи речень, двоскладне непоширене речення, двоскладне поширене речення, детермінантний другорядний член речення, прислівний некерований другорядний член речення.

Присудок разом із підметом становлять предикативне ядро речення. Питання, пов'язані з характеристикою присудка як головного члена речення, його диференціюванням на простий і складений (дієслівний та іменний), відмежуванням від інших синтаксичних компонентів речення дослідили в українському мовознавстві Н. Л. Іваницька (Н. Л. Ковбаса) [11; 14], І. Р. Вихованець [4, с. 49–179; 5, с. 67–72], Г. О. Піскун [16], М. О. Вінтонів [6], О. І. Леута [15, с. 49–51, 89–94]. Порівняно недавно І. Р. Вихованець теоретично обґрунтував виокремлення прислівникового складеного присудка [5, с. 68, 71–72]. На матеріалі української мови ця проблема докладно з'ясована в дисертаційній роботі О. В. Годз [8]. Саме предикатив є тим синтаксичним компонентом речення, у якому досить складно переплітаються граматики й семантика, відображається структура думки і структура речення, концентрується чимало

не розв'язаних у синтаксисі питань, що стосуються формально-граматичної та семантичної структури двоскладного речення.

Типовим, спеціалізованим засобом вираження присудка є дієслово в певній часово-особовій формі. Проте у структурі двоскладного речення він може вербалізуватися дієсловами, що не мають усіх особових протиставлень. Це стосується передусім тих основних носіїв валентності, які сполучаються з іменниками – назвами істот, предметів, процесів. Вони становлять окрему групу одиниць з неповною особовою парадигмою. Речення з такими дієслівними присудками мають специфічну синтаксичну організацію. Саме тому потрібно з'ясувати особливості функціонування зазначених дієслів у ролі конструктивного центру семантичної та формально-граматичної структури двоскладних речень, виокремити типи конструкцій із ними, установити їхнє лексико-семантичне наповнення. Ці проблеми визначають **актуальність** пропонованої статті.

Дієслова, що передають звуковий вияв птахів, ссавців, комах, земноводних та плазунів, у мовознавстві відомі як бестіальні [1, с. 43; 15, с. 239] та фаунонімічні [17, с. 15]. Дієслова звучання були об'єктом вивчення таких російських лінгвістів, як Л. М. Васильєв [3], О. Л. Голуб'єва [9], Р. Г. Карунц [12]. В україністиці також маємо чимало праць, у яких досліджено ці вербативи у двох основних аспектах. Перший аспект – словотвірний. Варто згадати в цьому зв'язку наукові розвідки Т. М. Возного, який, застосувавши порівняльно-типологічний метод, виокремив суфіксальні словотвірні моделі дієслів, мотивованих вигуками і звуконаслідувальними словами, установив продуктивність словотворчих засобів та окреслив чинники, які впливають на активність дериваційного процесу в українській мові порівняно з російською та білоруською (див., напр.: [7]). О. П. Кушлик сформувала типові словотвірні парадигми відзвуконаслідувальних дієслів [14]. Другий аспект – лексико-семантичний. У цьому зв'язку треба вирізнити праці І. В. Багмут, яка з'ясувала склад, особливості структури та семантичну організацію лексико-семантичного поля звуконайменувань, системно інтерпретувала семний склад членів поля, виявила зв'язки цього поля з іншими лексико-семантичними утвореннями [2]. О. В. Бабакова схарактеризувала своєрідність лексико-семантичної структури звукономінативних дієслів, установила зв'язки дієслів звучання з іншими лексико-семантичними групами та залежність сполучувальних можливостей вербативних лексем від їхньої семантики [1]. У синтаксичному аспекті ці заповнювачі позиції присудка зовсім не досліджені. Потребує окремого лінгвістичного коментарю їхня реченневопороджувальна здатність в українській мові.

Мета статті – установити типи та моделі формально-граматичної структури двоскладних речень, предикативним центром яких є дієслівні присудки у формі третьої особи однини та множини зі значенням видавання звуків ссавцями, комахами, земноводними і плазунами. Результати здійсненої суцільної вибірки засвідчують, що вербативи, які передають звуковий вияв ссавців, кількісно посідають друге місце серед бестіальних після орнітологічних. Значно менше дієслів, що виражають звуковий вияв комах, земноводних та плазунів, проте вони також є активними компонентами предикативного центру двоскладних речень.

Об'єктом дослідження є двоскладні речення, організаційним центром яких слугують дієслівні присудки у формі третьої особи однини та множи-

ни зі значенням видавання звуків ссавцями, комахами, земноводними та плазунами. Кількість дієслів, що можуть виконувати цю роль, за нашими підрахунками, становить понад двісті. Визначити точно склад таких вербативів важко, оскільки словники української мови зафіксували лише активно вживані дієслівні лексеми, тоді як у творах українських письменників їх значно більше. Розглядувані репрезентанти присудкової позиції різні за походженням та утворенням. Центральне місце відведено дієсловам, утвореним на основі звуконаслідувальних слів за допомогою суфіксів *-а-/-ка-, -ча-*: *бека-ти, гавкати, гарчати, дзявкати, квакати, кувікати, кумкати, крумкати, нявкати, нявчати, рохкати, рикати, ричати, сичати, скавучати, сюрчати, тиркати, фиркати, хрюкати* та ін. Решта дієслів в українській мові сприймаються вже як непохідні (*брехати, вити, іржати, крехтати, ревіти, сапати, скавуліти, шипіти*) та відіменні (*пищати, свистіти*). Типовими засобами творення таких дієслів є суфікси *-ота-/-оті-*, які передають постійний, ритмічний чи посилений вияв дії (пор.: *гавкати* і *гавкотіти, муркати* і *муркотати, муркотіти, сюркати* і *сюркотати, сюркотіти*) та словотвірньо-граматичний суфікс *-ну-*, що виражає дериваційне значення «виконати дію один раз» і здебільшого має відтінок раптової дії (пор.: *бека-ти* і *бекнути, квака-ти* і *квакнути, кувіка-ти* і *кувікнути, сюрка-ти* і *сюркнути, тирка-ти* і *тиркнути, форка-ти* і *форкнути* та ін.). Деякі з дієслів на *-ота-(ти)/-оті-(ти)* не мають співвідносних дієслів на *-ка-(ти), -ча-(ти)*, пор.: *воркотати, воркотіти, гиготати, гиготіти, цокотати, цокотіти* тощо.

На реченневотвірний потенціал досліджуваних вербативів впливають як екстра-, так й інтралінгвальні чинники. Щодо екстралінгвальних чинників, то йдеться передусім про тісний зв'язок тваринного світу з людським. Більше звуконаслідувальних слів створено для номінування тих звуків, що їх видають ссавці, комахи, земноводні та плазуни, з якими людина тісніше пов'язана умовами життя. Закономірний той факт, що від таких звуконаслідувальних слів утворено більше відзвуконаслідувальних дієслів за допомогою суфіксів *-ка-* та *-ча-*, пор.: *бека-ти, гарчати, квакати, мекати, мука-ти, нявчати, рохкати, сюрчати, тиркати* та ін. Деякі дієслова неповної особової парадигми, структурно і семантично пов'язані зі звуконаслідувальними словами, і ті, що вже усвідомлені мовцями зі значенням видавання певних звуків чи звукових комплексів, мають свої відповідники в українських діалектах, пор.: *мекати* і *бегетати, бека-ти* і *блеяти, кувікати* і *квичати, муркотати* і *мрукати, кумкати* і *рехкати, ревити* і *русти* та ін., пор.: *Ціла отара овець та кіз, ягнят, козенят мекала та бекала* (І. Нечуй-Левицький); *...блеють* овецьки (М. Коцюбинський); *А вони [вівці]... вже навіть не бегечуть* (І. Франко); *...котик муркоче під самісіньким вухом* (М. Кропивницький); *...кіт мурий... мрукає* (Марко Вовчок); *...а вона [свиня] кувіка та таки лізе крізь тин на вгород* (Б. Грінченко); *...квичали поросята, ревли воли* (І. Франко).

Одним із важливих інтралінгвальних чинників, що розширює реченневотвірну активність бестіальних дієслів, є наявність кількох звукових копій-слів для називання звукового вияву того самого ссавця, від яких утворені відповідні дієслівні лексеми, пор.: *бе* і *ме-е, мекеке* (вівці) – *бека-ти* і *мекати, мекекати; хрю-хрю* і *рох-рох* (свині) – *хрюкати* і *рохкати; дзяв-дзяв* і *цяв-цяв* (маленькі собаки) – *дзявкати* і *цявкати*, напр.: *...бекали* вівці, *верещали* свині (Олесь Гончар); *Глухо мекали* вівці в кошарі (Т. Масенко); *Овечки мекекають...*

(Г. Квітка-Основ'яненко); ... *собака дзявка* (М. Кропивницький); ...*У дворах тільки цявкали стривожені собаки* (П. Панч).

Деякі дієслова передають звуковий вияв двох і більше істот живої природи, пор.: *бекати* (вівця, коза, теля), *бутіти* (бугай, тур, корова), *гавкати* (собака, лисиця), *вити* (собака, вовк, шакал, ведмідь), *пищати* (комар, миша), *рикати* (ведмідь, лев, олень), *шипіти* (кіт, гадюка), напр.: ... *на козацькім майдані товчуться й бекають вівці...* (І. Корсак); *Ненагодована хай бекає коза...* (М. Вінграновський); *Теля бекнуло...* (Панас Мирний); *Собаки гавкали, аж землю гризли* (А. Чайковський); *В лісі гавкають лисиці...* (А. Чайковський); *І пес надворі виє* (Л. Костенко); ...*вовк виє...* (Григорій Тютюнник); *В пустині вили шакали* (І. Франко); *Там сосни шумлять і виють білі ведмеді* (У. Самчук).

Істотно розширює реченневопороджувальну здатність дієслів неповної особової парадигми, що передають звуки ссавців, комах, земноводних та плазунів, уживання в українській мові кількох лексем для передавання різних звуковиявів певної тварини, пор.: *брехати, валувати, вити, гавкати, гавкотіти, гарчати, гвалтувати, дзякати, дзякотіти, дзяволити, лементувати, рьякати, скавчати, скиглити, скиміти, скимліти, скиміти (собака); стрекотати, стрекотіти, сюркати, сюрчати, сюркотати, тиркати, цвірінькати, цвіркати, цвіркотати, цвіркотіти, цвірчати, цюркотати, цюркотіти (цвіркун); квакати, кумкати, крумкати, крєктати, крєкотати, крякати, скреготати, скрекотати (жаба) і т. ін.,* напр.: *Собаки брєхали, аж вили...* (І. Нечуй-Левицький); *Чабанські пси не валували...* (С. Склярєнко); ...*гавкотіли зголоднілі пси* (В. Козаченко); *Собаки гвалтують всю ніч по селу* (І. Нєхода); *Собачка... гавкав, дзяволив, скавучав* (П. Загребельний); *Наш старий собака ...скимів* (С. Олійник); ...*під піччю сюрчав цвіркун* (Г. Тютюнник); ...*цвіркуні тиркають зрідка* (П. Козланюк); ...*цвіркун цвірінькав під полом* (М. Коцюбинський); *Коли-не-коли цвірконе цвіркун у кутку* (Панас Мирний); *Тільки цвіркун цвіркоче в житі* (М. Коцюбинський).

Усі відзначені особливості утворення та вживання дієслів неповної особової парадигми, що передають звуковияв ссавців, комах, земноводних та плазунів, впливають на кількісний та якісний склад породженої ними формально-граматичної структури двоскладних речень. Узагальнення їхнього кількісно-якісного складу дало підстави сформуванню такі типи двоскладних речень:

І. Двокомпонентне непоширене речення, присудок якого виражений відзвуконаслідувальними дієсловами із суфіксами *-а/-ка-* та *-ча*, що передають звуковий вияв як іманентну ознаку якоїсь тварини, її вроджену здатність видавати певний звук чи поєднання кількох звуків, напр.: *Собака гавкає; Кіт нявкає; Свиня хрокає; Жаба квакає; Цвіркун цвірчить.*

ІІ. Поширені двоскладні речення, від предикативного ядра яких залежить один другорядний член речення. Вони охоплюють такі формально-граматичні моделі:

1. Підмет + присудок + просторовий детермінант, напр.: ...*муркає на канані кіт* (М. Коцюбинський); *Нявкав біля дверей чорно-білий котик* (Ю. Мушкетик); *На озері крумкають жаби* (В. Кучер); *Над вухом дзизнув ...комар* (Г. Епик); *Десь порося кувікнуло* (Панас Мирний).

Досить часто локативний детермінант, виражений неозначеним займенниковим прислівником *десь* та займенниковими прислівниками місця *там, тут*, має конкретизатори у вигляді применниково-відмінкової

форми, унаслідок чого у структурі двоскладного речення з'являються два або й три детермінанти – із загальним і конкретизованим локативним значенням, напр.: *Край струмка цвірчить* десь коник (Леся Українка); *Там он на майданчику бекають* вівці (А. Тесленко); *Десь за Россю на болоті крякали* жаби (І. Нечуй-Левицький).

2. Підмет + присудок + часовий детермінант, напр.: *Цвіркотав* цвіркун до рання (П. Залевський).

3. Підмет + присудок + причиновий детермінант, напр.: ...*аж той* [вепр] *кувікає* від болю (Григір Тютюнник).

4. Підмет + присудок + прислівний некерований, здебільшого квалітативний, другорядний член речення, напр.: *Кіт...* жалібно *нявчить* (М. Коцюбинський); *Вепр люто хрюкав* (Григір Тютюнник); *Він* [ведмідь]... люто *рикав* (А. Турчинська).

Для конкретизації якісної чи кількісної ознаки звукового вияву тварини, переданого дієсловом звучання, до структури двоскладного речення може входити кілька прислівних некерованих другорядних членів, напр.: *Песик ...тільки тихо й нудно вив* (М. Хвильовий); ...*кінь тужно, заклично іржав* (В. Шевчук).

III. Поширені двоскладні речення, сформовані з комбінацій різних другорядних членів. Вони представлені такими типовими формально-граматичними моделями:

1. Підмет + присудок + просторовий детермінант (один або кілька) + прислівний некерований другорядний член (один або кілька), напр.: *Біля ліжка кіт сидить і тихенько воркотить* (А. Валевський); *В стайні ричала* прикро і тривожно *корова* (О. Кобилянська); *За плотом гавкали* люто *собаки* (А. Чайковський); *Десь тихо жаби кумкають* з болота (Л. Костенко).

2. Підмет + присудок + прислівний некерований другорядний член + причиновий детермінант (один або кілька), напр.: *Песик... тихо скавулів* од нетерплячки й від голоду (О. Ільченко).

3. Підмет + присудок + просторовий детермінант + часовий детермінант, напр.: ...*цуценя час від часу цявкало* до річки (П. Панч); *Тим часом кінь іржав* біля шатра (Л. Костенко).

4. Підмет + присудок + часовий детермінант + прислівний некерований другорядний член, напр.: *Серед ночі лев страшно ричав* (П. Грабовський).

5. Підмет + присудок + просторовий детермінант + прислівний некерований другорядний член + часовий детермінант, напр.: *Лиш десь на хуторі собаки ще довго витимуть* вночі (Л. Костенко).

Лексичне значення дієслів, що передають певний звук чи якусь звукополову ссавців, комах, земноводних або плазунів, спричинює таку характерну особливість формально-граматичної структури двоскладних речень, як відсутність позиції придієслівного керованого другорядного члена з об'єктивним значенням. Ці дієслова Н. Б. Іваницька називає абсолютивними [10, с. 4], тобто такими, що є самодостатніми для вираження свого змісту, мають достатнє семантичне наповнення, саме тому вони й не відкривають обов'язкової правобічної позиції для заповнення їх словами-конкретизаторами, пор.: *бекати* – видавати звуки *бе*; *муркотати* – видавати звуки *мур-мур*; *квакати* – видавати звуки *ква-ква*. Проте в художній літературі маємо приклади речень, у яких бестіальні дієслова в ролі присудка двоскладних речень можуть супроводжуватися позицією залежного керованого друго-

рядного члена речення з об'єктним значенням. Це вмотивоване не граматичним, а комунікативним чи іншим чинниками, пор.: *Козлик бекає: «Ме-ме-ме!»* (Р. Шульц); *Котик мурий «муррр» муркоче* (Г. Маршалова).

Залежно від способу вираження модально-часової категорійності дієслова неповної особової парадигми, які передають звуковий вияв ссавців, комах, земноводних та плазунів, виконують переважно роль простого дієслівного присудка двоскладного речення. Дещо рідше вони входять до складу дієслівного складеного присудка, де формують його основну частину, що виражає лексико-семантичний зміст присудка, а функцію допоміжного компонента виконують дієслова *почати, стати* та інші, що виражають модально-часове значення і модифікують лексичне значення основної частини, напр.: *Потім дружним хором почали мурликати дев'ятеро котів* (Ю. Смолич); *...собаки вже стали вити* (Г. Квітка-Основ'яненко).

Отже, дієслова неповної особової парадигми зі значенням видавання звуків ссавцями, комахами, земноводними та плазунами вирізняються активністю в породженні формально-граматичної структури двоскладного речення, що зумовлене екстралінгвальними чинниками, насамперед тісним зв'язком людини з тваринним світом, та інтралінгвальними чинниками, передусім активним використанням відзвуконаслідувальних та інших дієслів, зокрема й діалектних, для називання того самого або різних звуковиявів ссавців, комах, земноводних та плазунів, розвитком дієслівної синонімії.

Для бестіальних дієслів, що виражають звуковий вияв як іманентну ознаку певної тварини, їй вроджену здатність видавати якісь звуки, регулярним є входження до організаційного предикативного центру двоскладних непоширених речень.

Вербативи неповної особової парадигми зі значенням видавання ссавцями, комахами, земноводними та плазунами звуків породжують двоскладні поширені речення. Залежно від кількості компонентів формально-граматичної структури та їхніх якісних характеристик ці речення становлять два основних типи: 1) двоскладні речення, від предикативного ядра яких залежить один другорядний член речення; 2) двоскладні речення, сформовані з різних комбінацій другорядних членів. Перший тип репрезентований чотирма формально-граматичними моделями, основними з-поміж яких є дві: із просторовим детермінантним другорядним членом та некерованим другорядним членом речення. Другий тип поширених двоскладних речень репрезентований п'ятьма формально-граматичними моделями, ядерною серед яких є модель «підмет + присудок + просторовий детермінант (один або кілька) + прислівний некерований другорядний член (один або кілька)».

Відсутність у бестіальних дієслів неповної особової парадигми позиції залежного другорядного члена з об'єктним значенням спричинена специфікою їхнього лексичного значення. Ці вербативи є одновалентними, у структурі двоскладних речень вони виконують роль простого або складеного дієслівного присудка.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бабакова О. В. Семантична структура та функціонування дієслів звучання : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01 / Бабакова Ольга Володимирівна. – Сімферополь, 2007. – 212 с.

2. Багмут І. В. Лексико-семантичне поле звуконайменувань у сучасній українській літературній мові (склад, структура, парадигматика) : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01 / Багмут Ірина Віталіївна. – Київ, 2007. – 236 с.
3. Васильев Л. М. Семантика глаголов звучания в современном русском языке / Л. М. Васильев // Системные отношения в лексике и методы их изучения. – Уфа : Изд-во Башкир. гос. ун-та, 1977. – Вып. 3. – С. 3–20.
4. Вихованець І. Р. Головні члени речення / І. Р. Вихованець // Сучасна українська літературна мова. Синтаксис. – Київ : Наук. думка, 1972. – С. 149–179.
5. Вихованець І. Р. Нариси з функціонального синтаксису української мови / І. Р. Вихованець. – Київ : Наук. думка, 1992. – 224 с.
6. Вінтонів М. О. Типологія форм присудка в сучасній українській мові : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01 / Вінтонів Михайло Олексійович. – Донецьк, 1997. – 181 с.
7. Возний Т. М. Словотвір дієслів в українській мові у порівнянні з російською та білоруською / Т. М. Возний. – Львів : Вища шк., 1981. – 187 с.
8. Годз О. В. Синтаксична структура прислівникових речень в українській літературній мові : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01 / О. В. Годз. – Київ, 2013. – 20 с.
9. Голубева Е. Л. О семантических особенностях глаголов звучания / Е. Л. Голубева // Вопросы теории и истории русского языка. – Ташкент : Изд-во Ташкент. гос. ун-та, 1967. – Вып. 299. – С. 15–21.
10. Іваницька Н. Б. Функціонально-семантичні параметри абсолютних дієслів української мови : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01 / Н. Б. Іваницька. – Київ, 2000. – 20 с.
11. Іваницька Н. Л. Двоскладне речення в українській мові : [монографія] / Н. Л. Іваницька. – Київ : Вища шк., 1986. – 171 с.
12. Карунц Р. Г. Семантическая структура глаголов звучания в современном русском языке : автореф. дисс. ... канд. филол. наук : 10.02.01 / Р. Г. Карунц. – Москва, 1975. – 24 с.
13. Ковбаса Н. Л. Складений присудок в українській мові : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.02 / Ковбаса Ніна Лаврентіївна. – Київ, 1970. – 370 с.
14. Кушлик О. П. Словотвірна парадигматика похідних дієслів в українській мові : [монографія] / О. П. Кушлик. – Дрогобич : Коло, 2015. – 384 с.
15. Леута О. І. Структура і семантика дієслівних речень в українській літературній мові : [монографія] / О. І. Леута. – Київ : Такі справи, 2008. – 208 с.
16. Пискун А. О. Типы составного и сложного сказуемого в современном украинском литературном языке : автореф. дисс. ... канд. филол. наук : 10.02.02 / А. О. Пискун. – Львов, 1972. – 20 с.
17. Погиба Л. Г. Формальная и семантическая структура глаголов неполной парадигмы лица и числа в современном украинском литературном языке : дисс. ... канд. филол. наук : 10.02.02 / Погиба Людмила Георгиевна. – Киев, 1983. – 187 с.

ВИКТОРИЯ ЛОПАТА

ФОРМАЛЬНО-ГРАММАТИЧЕСКИЕ ТИПЫ ДВУСОСТАВНЫХ ПРЕДЛОЖЕНИЙ С БЕСПРИЧАТНЫМИ ГЛАГОЛАМИ НЕПОЛНОЙ ЛИЧНОЙ ПАРАДИГМЫ СО ЗНАЧЕНИЕМ ИЗДАВАНИЯ ЗВУКОВ

В предлагаемой статье исследуется способность беспричатных глаголов неполной личной парадигмы, выражающих издавание звуков млекопитающими, насекомыми, земноводными и пресмыкающимися, конституировать двусоставные предложения в украинском языке. Определены формально-грамматические типы и модели двусоставных предложений, охарактеризированы экстралингвальные и интралингвальные факторы их формирования.

Ключевые слова: глаголы неполной личной парадигмы, глаголы, образованные от звукоподражательных слов, формально-грамматические типы предложений, двусоставное нера-

спространенное предложение, двусоставное распространённое предложение, детерминантный второстепенный член предложения, присловный неуправляемый второстепенный член предложения.

VIKTORIYA LOPATA

THE FORMAL-GRAMMATICAL TYPES OF TWO-PARTS SENTENCES WITH BESTIAL INCOMPLETE FINITE VERBS PARADIGM OF ONOMATOPOEIA.

The article brings to the ability of bestial incomplete finite verbs paradigm with onomatopoeia that can form two-part sentences in the Ukrainian language. The aim of the article is to define formal-grammatical types and models of two-parts sentences. Quantity of bestial incomplete finite verbs paradigm, which are conveyed the onomatopoeia of mammals, insect, amphibian and reptilian, were determined by continuous extract. The extralinguistic (cramp linkage between human and animal's world) and intralinguistic (active using onomatopoeic and others verbs for nominative the same or different sounds of mammals, insect, amphibian and reptilian, by the development of verbal synonymy) factors of sentence's formation were described.

Depending on the quantity of components of formal-grammatical structure and it's qualitative characteristic two main types of these sentences were determined: 1) two-parts sentences when only one depend on predicative centre; 2) two-parts sentences formed with different combination of secondary part sentences.

The first type is represented by four formal-grammatical models, where the major are two of them: locative determinant secondary part sentence and dependent uncontrollable secondary part sentence. The second type of two-parts broadened sentences which are defined by five formal-grammatical models, where the main is «subject + predicate + locative determine (one or several) + uncontrollable secondary part sentence (one or several)» model.

Key words: *incomplete finite verbs paradigm, onomatopoeia verbs, formal-grammatical types of sentences, two parts clause, simple clause, attribute secondary part of a sentence, adverbial secondary part of a sentence.*

Одержано 14.09.2016 р.